

WAKE UP!

UPCYCLE JE REGIO

UPCYCLE JE REGIO VANUIT GRONDSTOFKRINGLOPEN

Alfride Groenewold
Leonie Spronk

INHOUD

09 > WAKE UP! PROLOOG

HOOFDSTUK

01

- 11 > DE URGENTIE: AL TWEE MINUTEN OVER TWAALF
- 15 > De wereld ligt op de intensive care
THOMAS RAU
- 25 > Het wordt tijd dat we verantwoordelijkheid nemen voor deze planeet
LOUISE VET
- 33 > Met al dat plastic in onze wateren voltrekt zich nu de grootste olieramp ooit
MARIA WESTERBOS
- 41 > Als je zelf de urgentie voelt, wil je wel aan de slag
MARJAN MINNESMA
- 46 > Europese Groene Actieplan wil groen ondernemerschap vergroten
INSPIRATIE

HOOFDSTUK

02

- 49 > DE VISIE: ANDERS KIJKEN NAAR GRONDSTOFFEN
- 53 > In onze huidige economie verdwijnt jaarlijks 8 kg textiel per inwoner
ANTON LUIKEN
- 61 > Het gebruik van kunststoffen zal alleen maar toenemen
GEERT HEIDEMAN / RUDY FOLKERSMA
- 69 > Afval scheiden genereert meer inkomsten, dat is mijn punt
GUNTER PAULI
- 74 > Nieuwe ondernemingsgeest breekt door
INSPIRATIE

VERANDERING LIGT
VRIJWEL ALTIJD
BINNEN HET EIGEN
BEREIK EN DE EIGEN
INVLOEDSSFEER VAN
EEN SAMENLEVING
IN EEN REGIO.

HOOFDSTUK

03

- 77 > DE STRATEGIE: CIRCULAIRE ECONOMIE ALS BASISSTEEEM
- 81 > De omslag naar duurzaamheid komt uit de grote steden
MEINY PRINS
- 89 > Verduurzaming staat of valt met leiderschap
STEF KRANENDIJK
- 95 > Continu out of the box denken brengt je verder
TON VAN KEKEN
- 103 > De uitdaging is om gerecyclede kunststoffen zo hoog mogelijk in de keten terug te brengen
GERRIT KLEIN NAGELVOORT
- 110 > Inwoners maken zelf het verschil in verduurzaming
INSPIRATIE

HOOFDSTUK

04

- 113 > DE CULTUUR: DOOR VERBINDING HET VERSCHIL MAKEN
- 117 > Uiteindelijk kunnen we het verschil maken bij de burger
WIM VAN LIESHOUT
- 125 > Innoveren moeten we echt samen doen
WIEGER DROOGH
- 130 > Competenties en kernwaarden van succesvolle duurzame bedrijven
INSPIRATIE

HOOFDSTUK

05

- 133 > DE AANPAK: VERBINDEN IN DE EIGEN REGIO
- 137 > We willen participatiekampioen worden
JOHN VERNOOIJ
- 143 > Gemeenten moeten hun rol in duurzaamheid nu gaan oppakken
JACQUELINE CRAMER
- 150 > Stappenplan De circulaire stad
INSPIRATIE
- 157 > Omdenken is de succesvoorwaarde van de circulaire economie
ALFRIDE GROENEWOLD
- 172 > Upcycling in de regio
INSPIRATIE
- 177 > AAN DE SLAG EPILOOG
- 179 > BRONNENLIJST

Meiny Prins, algemeen directeur van Priva

‘DE OMSLAG NAAR DUUR- ZAAMHEID KOMT UIT DE GROTE STEDEN’

Als directeur van Priva, het bedrijf dat duurzame oplossingen creëert voor de groeiende vraag naar schaarse hulpbronnen zoals energie en water, reist ze de hele wereld rond. Tijdens haar werkbezoeken aan wereldsteden zoals São Paulo, Beijing en Shanghai ervaart Meiny Prins de toenemende kracht van burgers en bedrijven. “Dit wordt de eeuw van de grote steden. Mensen zijn er de luchtverontreiniging, stinkende riolen en slechte waterkwaliteit zat. Lokale overheden en stadsbesturen veranderen nu hun beleid, simpelweg omdat de inwoners dat verlangen. We onderschatten in Nederland nog de kracht van de samenleving.”

IN HAAR WERKKAMER IN DE NIEUWE WERELD

In haar werkkamer in het nieuwe, lichte en ruime kantoorgebouw in De Lier, spreekt Meiny Prins zich krachtig uit over verduurzaming. Haar blik blijkt groots. Zo vergelijkt ze het Groene Hart van Nederland – een relatief dunbevolkt veenweidegebied in de Randstad – met het Central Park van New York. En het Westland in de provincie Zuid-Holland bestempelt ze als de Nederlandse urban farming. De 'BV Nederland' is met bijna 17 miljoen inwoners voor Prins dan ook niet meer dan een grote, uitgestrekte stad. "De werkbezoeken die ik heb afgelegd om Priva internationaal op de kaart te zetten, hebben me een brede kijk op de wereld gegeven. Zelf vind ik dat we kansen missen, nog steeds. Nederland kan veel slimmer, economisch krachtiger en duurzamer. Ondernemen is hier soms nog nodeloos ingewikkeld. Dat is dan wel lekker Hollands, maar niet van deze tijd. Nederland heeft bijvoorbeeld tien topsectoren benoemd en natuurlijk zijn die belangrijk."

“MAAR VEEL INTERESSANTER IS VOLGENS MIJ WAT WIJ ALS LAND KUNNEN BETEKENEN OP DE CROSS-OVERS VAN DIE SECTOREN. DAN HEB JE HET DUURZAAMHEIDSTHEMA ÉCHT TE PAKKEN EN KUN JE VAN BETERE TEKENS ZIJN VOOR VELE GROTE STEDEN IN DE WERELD.

SMART CITY

Prins doelt bijvoorbeeld op high tech systemen die uitmunten vanwege de koppeling van nieuwe technologieën met innovatieve logistiek.

“SAMEN KUNNEN DIE TOPSECTOREN EEN IMPULS GEVEN AAN DE ONTWIKKELING VAN DE SMART CITY, DUS DE STAD WAAR SLIM WORDT OMGEGAAN MET DATA EN ICT. DAARDOOR WORDT EEN STAD EFFICIËNTER, DUURZAMER, BETER BEREIKBAAR, VEILIGER, PRETTIGER EN ECONOMISCH MEER CONCURREREND.

In wereldsteden zoals Beijing zijn deze ontwikkelingen al volop gaande. Prins: "De inwoners daar zijn het zat. Ze moeten veel geld betalen om er te kunnen wonen, maar hebben vaak te maken met stank en smog. Dat dulden zij niet langer. Je ziet dat de economische waarde van dit soort wereldsteden langzamerhand ondergeschikt raakt aan het belang van de inwoners. Ik merk dat lokale bestuurders er niet langer de scepter zwaaien vanuit eigen visie, maar steeds vaker inspelen op de groeiende en steeds duidelijker wordende behoeften van de inwoners. Het internet en de sociale media hebben daarin een belangrijke rol gespeeld. Ik denk dat we daar in Nederland nog te weinig gebruik van maken."

“WE
ONDERSCHATTEN
IN NEDERLAND NOG
DE KRACHT VAN DE
SAMENLEVING”

PLOFKIP

Want in zekere mate is deze beweging ook in Nederland te zien, aldus Prins. "Stichting Wakker Dier, gevolgd door de bewuste consument, wil niet langer een plofkop kopen in de supermarkt. Dat vind ik een geweldige ontwikkeling: in korte tijd wordt de hele keten, van industrie tot supermarkt, gedwongen anders om te gaan met de productie en verkoop van kippenvlees. Dat wil overigens niet zeggen dat de problemen vandaag al zijn opgelost, want je hebt nog steeds consumenten die niet willen of kunnen betalen voor een duurzame pluimvee-sector. Veranderingen vragen tijd." Als directeur denkt Prins dan ook in langere termijnen. Maar liefst ruim een kwart van de bruto omzet van Priva wordt aangewend voor research & development. "Innoveren lukt alleen wanneer je over een aanzienlijke hoofdstroom aan producten beschikt die de volwassenheidsfase hebben bereikt. Die genereren namelijk relatief veel winst, daar betalen wij de investeringskosten van. Ik vind het ook gevaarlijk om nog maar één strategie te hanteren. Je moet zowaar twee routes lopen, als het gaat om product- en marktontwikkeling. Dat hoeft niet per definitie zichtbaar te zijn voor de buitenwereld, maar intern moet je flexibel genoeg zijn om je aan te passen aan veranderingen. Die volgen elkaar steeds sneller op."

CALIMERO

Met een bedrijf dat oplossingen biedt in zowel de glastuinbouw als in de utiliteitssector stroomt duurzaamheid door de aderen van Prins. "Zakelijk maar ook persoonlijk word ik geconfronteerd met allerlei dingen die we nog zo slecht doen met elkaar, terwijl ik weet dat het technisch mogelijk is om het anders, beter te doen. Daaruit ontstaat mijn drive." Op dit moment onderscheidt Priva nog twee verschillende markten, maar in de visie van Prins vloeien die twee markten op termijn in elkaar over en gaan ook hierin belangrijke cross-overs ontstaan. Prins: "Dat vraagt intern om een helder verhaal. Om goede communicatie. Sinds mijn aantreden als algemeen directeur in 2005 heb ik ingezet op het verleggen van onze focus van product naar markt. Ja, het klopt, we leveren procescomputers die ervoor zorgen dat de productie per vierkante meter wordt geoptimaliseerd met minimaal verbruik van energie en maximaal

hergebruik van water. Maar, en dat zeg ik steeds tegen onze mensen, feitelijk zijn we bezig om het rendement van onze klanten te verbeteren tegen minimaal gebruik van natuurlijke grondstoffen en hulpbronnen. Ik vind dat we ook zo als samenleving moeten gaan kijken. We houden nog systemen in stand die niet langer nodig zijn. Waarom prikken we daar niet doorheen? Ik realiseer me dat ik daarmee als een Calimero kan overkomen. Maar wat is daar mis mee? Hoe meer Calimero's er zijn in de wereld, hoe beter het is."

“WE HOUDEN MET
ELKAAR SYSTEMEN
IN STAND DIE NIET
LANGER NODIG ZIJN.
WAAROM PRIKKEN
WE DAAR NIET
DOORHEEN?”

CO-INNOVATIE

Vernieuwing is volgens Prins een gezamenlijke ontdekkingsreis waarbij rollen, posities en taken veranderen. Ter illustratie noemt ze een project in Zuid-Holland, genaamd Hoogeland, waar op één hectare glastuinbouw de warmte in de kas wordt opvangen en teruggeleverd aan de naastgelegen woonwijk. Het koude water dat tijdens deze warmteopslag ontstaat, wordt aangewend voor de koeling van de kassen in de zomer. Daarmee worden grote hoeveelheden energie bespaard en zijn inwoners voorzien van relatief goedkope, hernieuwbare energie.

“MET DEZE VORM VAN ENERGIEWINNING KOM JE IN EEN NIEUWE WERELD MET NIEUWE VRAGEN TERECHT. WANT WIE IS DE EIGENAAR VAN DE ENERGIEWINNING: DE TUINDER OF DE INWONERS? BEIDEN SPELEN DAARIN EEN ROL. DE TRADITIONELE SPELERS, DE ENERGIEBEDRIJVEN, HEBBEN HIER GEEN BELANG BIJ, WANT WAT MOETEN ZIJ LEVEREN? EN GEMEENTEN ZIJN HUIVERIG VOOR HET ZELF OPRICHTEN VAN NIEUWE NUTSBEDRIJVEN. UITEINDELIJK HEEFT DE WONINGCORPORATIE, MET VEEL WONING- EN GRONDBEZIT IN DIE WIJK, DE ROL VAN ENERGIEBEDRIJF OVERGENOMEN. DAT IS EEN NIEUWE ROL.

SAMEN PUZZEL LEGGEN

Prins prikkelt en stimuleert graag. “Vijf jaar geleden riep ik al dat urban farming een goede economische kans zou zijn voor het Westland, hier in Zuid-Holland. In de Randstad kunnen we prima ons eigen voedsel verbouwen, verwerken en distribueren. Natuurlijk spreek ik daarmee deels ook voor eigen parochie. Het is een soort conceptmarketing; bedrijven die met urban farming aan de slag willen, weten Priva door mijn uitspraken beter te vinden. Maar ik zie ons bedrijf vooral als een onderdeel van een grotere puzzel. Pas wanneer al die stukjes bij elkaar komen – en daarin vervult elke partij zijn eigen rol en kan die zijn eigen verdienmodel hebben – kunnen we innovatieve en duurzame projecten realiseren. Bij Priva komt dan ook vrijwel geen ontwikkeling tot stand zonder co-innovatie met onze klanten.” Zo hebben Priva en partijen als Evides, het Hoogheemraadschap van Delfland en Demokwekerij Westland samen het project Delft Blue Water gerealiseerd. Hierbij wordt het rioolwater uit de stad Delft opgewerkt tot eerste klas waterkwaliteit, dat vervolgens wordt hergebruikt voor de voedselproductie. “Alleen samen kom je tot een concept dat zowel technisch als bedrijfseconomisch haalbaar is.”

